

PŘÍMÁ ADOPCE V ČESKÉ REPUBLICCE

**CO JE NEZBYTNÉ VĚDĚT, NEŽ PŘIJMETE DÍTĚ DO PÉČE
NA ZÁKLADĚ DOMLUVY S JEHO RODIČI**

WWW.ADOPCE.COM

Partnerský projekt Nadace Terezy Maxové dětem
a Střediska náhradní rodinné péče

CO JE PŘÍMÁ ADOPCE?

Přímá adopce (neboli osvojení) není v českém právním řádu výslovně definovaná, ale jde o vžitý termín pro situaci, kdy se **budoucí adoptivní rodiče (osvojitelé) domluví s biologickými rodiči** (resp. pouze s matkou, pokud otec není určen) **na převzetí dítěte do péče**. Do tohoto typu adopce není zapojen krajský úřad jako zprostředkovatel, adoptivní rodiče nemusí být zařazeni do evidence schválených budoucích osvojitelů a biologičtí rodiče jsou v přímém kontaktu s budoucími osvojiteli.

Tato forma adopce otevírá specifické právní, sociální i etické otázky. Každý takový případ je třeba důkladně posoudit – z pohledu dítěte, budoucích adoptivních rodičů i biologické rodiny. **Na prvním místě musí vždy stát zájem dítěte a jeho práva musí být plně respektována** – včetně práva na identitu, na rodinu a na spravedlivý a zákonný průběh celého procesu.

Z právního hlediska se tento postup opírá zejména o **§ 814 občanského zákoníku (OZ)**, který uvádí, že biologický rodič uděluje souhlas s osvojením pro určitou konkrétní osobu nebo bez takového určení, a dále o **§ 823 OZ**. Ten umožňuje, aby budoucí adoptivní rodiče pečovali o dítě se souhlasem biologických rodičů již v okamžiku, kdy to zdravotní stav dítěte umožní (typicky po propuštění z porodnice) – tedy bez intervence státních orgánů a ještě před formálním souhlasem biologických rodičů se samotnou adoptcí. O předání dítěte však **musí být informován orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)** a soud musí dodatečně svěřeni dítěte do péče budoucích osvojitelů prověřit.

Další postup týkající se adopce se řídí dle § 794 až § 854 OZ a zákonem o sociálně-právní ochraně dětí.

DOPORUČENÝ POSTUP PŘÍMÉ ADOPCE

- **Konzultace s OSPOD:**

Biologická matka i budoucí osvojitelé ještě před porodem kontaktují OSPOD na městském úřadě dle místa trvalého bydliště biologické matky. OSPOD situaci posoudí a případně navrhne další kroky.

- **Předání dítěte do faktické péče budoucích adoptivních rodičů:**

Po porodu biologická matka (případně společně s otcem, je-li uveden v rodném listu) svěří dítě adoptivním rodičům, pokud to zdravotní stav dítěte dovolí. OSPOD je o předání dítěte informován (dle § 823 OZ).

- **Návrh k soudu na svěření do péče budoucích osvojitelů:**

Soud posuzuje celkovou situaci dítěte a následně rozhoduje, zda může být svěřeno do péče budoucích osvojitelů.

- **Souhlas s osvojením po šestineděli:**

Biologická matka udělí souhlas s osvojením šest týdnů po porodu (otec dítěte může souhlas udělit bezprostředně po jeho narození), a to formou osobního prohlášení vůči soudu (dle § 810 a 813 OZ).

- **Tříměsíční lhůta na rozmyšlenou:**

Od chvíle udělení souhlasu běží tříměsíční lhůta, během níž mohou biologičtí rodiče své rozhodnutí změnit, souhlas s osvojením odvolat (dle § 817 OZ) a požádat o navrácení dítěte do své péče. Budoucí osvojitelé, kterým bylo dítě svěřeno, mají v této době pouze právo a povinnost o dítě dobře pečovat a chránit ho (dle § 823, odst. 2 OZ).

- **Návrh na svěření do péče před osvojením:**

Po uplynutí tří měsíců od udělení souhlasu rodičů s osvojením může soud svěřit dítě adoptivním rodičům do péče před osvojením (dle § 826 OZ). Pokud již dříve soud po řádně a pečlivě provedeném dokazování rozhodl o svěření dítěte do péče budoucích osvojitelů, samostatné rozhodnutí není potřeba a péče budoucích osvojitelů se ze zákona transformuje do péče před osvojením (§828 OZ).

- **Péče před osvojením:**

Slouží k tomu, aby se ověřilo, zda mezi adoptivními rodiči a dítětem vzniká tak blízký vztah, jako by se jednalo o biologickou rodinu. Tato péče musí trvat alespoň šest měsíců (dle § 829, odst. 2 OZ).

- **Návrh na osvojení:**

Po uplynutí šestiměsíční péče před osvojením může být rozhodnuto o finálním osvojení. Po rozhodnutí soudu o osvojení se adoptivní rodiče stávají právními rodiči dítěte se všemi právy a povinnostmi (dle § 832 OZ).

VÝHODY PŘÍMÉ ADOPCCE

- **Rychlost procesu** – dítě se většinou dostává do adoptivní rodiny dříve než při standardní zprostředkované adopci a nemusí vystřídat více prostředí (např. péči přechodných pěstounů).
- **Přímý kontakt** – biologičtí rodiče mají možnost vybrat si a poznat adoptivní rodinu, která dítě přijme.
- **Brzké vytvoření citového pouta** – adoptivní rodiče mohou navázat vztah s dítětem prakticky od jeho narození, což podporuje bezpečnou citovou vazbu.
- **Možná hlubší znalost původu dítěte** – adoptivní rodiče mohou získat více informací o biologických rodičích, jejich zdravotním stavu a jejich příběhu.

RIZIKA A NEJISTOTY

- **Právní nejistota** – dítě je přijímáno dříve, než je „právně volné“, biologičtí rodiče mohou změnit svůj názor a souhlas s adopcí odvolat. Dítě tak může být budoucím osvojitelům odebráno navzdory jejich péči.
- **Složitost právních postupů** – nejednotný přístup úřadů a soudů vede často k nutnosti využití placených služeb advokátů.
- **Psychická zátěž** – adoptivní rodiče mohou čelit stresu a nejistotě, zejména pokud biologičtí rodiče s adopcí váhají nebo se do situace zapojuje i jejich širší rodina. Zveřejněná identita adoptivních rodičů může v budoucnu vést k nečekaným nebo náročným kontaktům.

- **Nedostatek podpory** – přímá adopce není koordinována státem, adoptivní rodiče tedy nemusí mít možnost podpory v náročných situacích a nemusí mít přístup k potřebným informacím týkajících se specifík adopce.
- **Vnitřní nejistota ve vztahu k dítěti** – obava z toho, že biologičtí rodiče odvolají souhlas s osvojením, může adoptivním rodičům ztěžovat navázání blízkého citového pouta s dítětem.

NA CO SI DÁT POZOR

- **Není nutné podávat žádost o zprostředkování adopce ani absolvovat přípravné kurzy.** Soud však vždy požádá OSPOD o prověření poměrů budoucích adoptivních rodičů (obdobně jako u státem zprostředkované adopce). I když nejsou přípravné kurzy povinné, mohou vám poskytnout řadu užitečných informací a rad o důležitých aspektech adopce.
- **Získání jakéhokoli majetkového prospěchu ze zprostředkování adopce je trestným činem.** Budoucí adoptivní rodiče nesmí biologické rodině nabízet ani poskytovat žádnou finanční odměnu výměnou za dítě a biologická rodina nesmí o takovou odměnu žádat. Je však možné, aby se obě strany dohodly na úhradě přiměřených nákladů souvisejících s těhotenstvím a porodem – například výbavy do porodnice, ubytování, stravy či ošacení matky. Taková pomoc je přípustná zejména tehdy, slouží-li k zajištění zdravého vývoje dítěte a je poskytována transparentně.
- **Není-li otec dítěte zapsán v rodném listu, může se až do pravomocného rozhodnutí soudu o adopci přihlásit k otcovství a uplatnit svá rodičovská práva.** Takový krok ovlivní další průběh adopčního procesu a vyžaduje nové posouzení situace v zájmu dítěte. Pokud je biologická matka vdaná, považuje se za otce dítěte ze zákona její manžel – a ten by musel společně s matkou udělit souhlas s osvojením.
- **OSPOD musí být informován o předání dítěte a situaci sledovat.**
- **Přímá adopce je výjimkou z běžného zprostředkování** – vyžaduje individuální přístup a důraz na zájem dítěte.

DOPORUČUJEME

- **Budte v kontaktu s OSPOD v každé fázi procesu.**
- Využijte **poradenství a přípravných kurzů** u podpůrných organizací z oblasti náhradní rodinné péče – i když nejsou povinné, mohou být klíčové.
- Využijte **dostupné informace a odborné materiály** – mohou vám pomoci lépe porozumět tomu, co adopce a výchova přijatých dětí obnáší.
- Jednejte vždy s vědomím, že **zájem dítěte je na prvním místě.**

ADOPCE

<https://www.adopce.com/>

Infolinka: +420 725 756 505

Projekt **Adopce.com** je realizován na základě partnerské spolupráce Nadace Terezy Maxové dětem a Střediska náhradní rodinné péče. Je určen nejen zájemcům o adopci či pěstounskou péči, ale i náhradním rodičům, kteří již dítě do své rodiny přijali. Hlavním cílem projektu je kvalitně informovat zájemce o všech formách náhradní rodinné péče.

KONTAKT NA ODBORNÉHO GARANTA PROJEKTU:

Středisko náhradní rodinné péče, spolek

Jelení 91/7, 118 00 Praha 1, infolinka: +420 725 756 505

e-mail: info@nahradnirodina.cz, web: www.nahradnirodina.cz

NADACE
TEREZY MAXOVÉ
DĚTEM

STŘEDISKO
NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE